

Hangon lintuaseman vuosikertomus 1997

Petro Pynnönen

Haliaksen 19. toimintavuosi sujui rutiinilla vakiohavainnointiin ja -rengastukseen keskittyen. Asema oli miehitettynä vuoden aikana yli 260 vrk. Keväällä miehitysvuorokausia kertyi reilut 110 ja syksyllä vastaavasti yli 160. Miehitysvuorokausisumma on viime vuosina ilahduttavasti vakiintunut kattamaan sekä kevät- että syysmuutokauden kokonaan. Kunnia tästä kuuluu paitsi vanhoille pieruille, myös lukuisille uusille havainnoijille.

Lintuvuotena vuosi oli jälleen keran antoisa. Vaikka syksy olikin lintumääriltään normaalia niukempi, riitti aseman alueella nähtävää monen lajin edestä. Haliakselle uusia lajeja havaittiin neljä: sitruunavästäräkki, rantakurvi (kaksi kertaa), punakottarainen ja isovesipääsky.

Aseman makuuhuoneen lattia sai eristekerroksen ja polttopuiden kuluksen pienentyikin toimenpiteen ansiosta huomattavasti. Ensi kesänä on tarkoitus saada vastaava eristekerros myös tuvan puolelle.

Kevään päämiehittäjät:

Aatu Vattulainen	102 vrk
Aleksi Lehikoinen	37
Petro Pynnönen	36
Petteri Lehikoinen	21
Seppo Niiranen	17
Elina Kiviharju	12
Lauri Mielonen	11

Syksyn päämiehittäjät:

Aatu Vattulainen	159 vrk
Johan Ekroos	56
Petteri Lehikoinen	45
Petro Pynnönen	38
Seppo Niiranen	29

Jarmo Ruoho	24
Jarkko Santaharju	15
Kari Soilevaara	13
Matti Lehti	12

Kevätkausi (1.1.-30.6.)

Tammi-helmikuussa asemalla havainnointiin yhteensä 18:na päivänä. Meri pysyi pääasiallisesti sulana läpi talven, vain helmikuussa oli yhtenäisemmin jäätä. Uudenvuoden päivänä vapautettiin niemen kärkeen Iisalmesta joulukuussa löytynyt nuori kaakkuri ja 8.1. havaittiin muuttava yksilö. Muita mielenkiintoisia havaintoja olivat mm. alliahaaha /3W 1.1. ja /1p 18.-23.1., uivelo 5.-19.1., ampuhaukka 19.1., kaksi isolokkia 7.1.-1.2., pikkukajava ja ruokki 8.1., varpuspöllö 5.1. ja taviokuurna 1.-4.1.

Varsinainen kevätmuutto alkoi 25.2., jolloin havaittiin ensimmäinen muuttava kiuru ja kolme muuttavaa haahkaa. Yhtenäinen miehitys alkoi 4.3., jolloin haahkoja oli jo 130. Kevät käynnistyi vauhdikkaasti maaliskuun alussa. Maaliskuun puolivälistä alkaen sää alkoi viilenemään. Varhaisia muuttajia maaliskuulta: lehtokurppa 6.3., pajusirkku 7.3., ristisorsa ja haapana 8.3., meri- ja kanadanhanhi 9.3., tavi 10.3., punasotka ja kulorastas 12.3., kurki ja ruokki 22.3. sekä silkkiuikku 31.3. Maaliskuun lopulla havainnoijat yllätti varpuspöllö 24.3. ja huhuileva lehtopöllö 28.3. Merimetson päämuutto tapahtui 24.3., jolloin muutti 185 rumilusta.

Huhtikuussa Haliaksella voi nähdä hyviä muuttoja, eikä tänäkään vuonna petytty. Haahkan päämuutto tapahtui aivan kuun alussa, 1.4. 4320 ja 2.4.

6252m. Yhteensä haahkoja kirjattiin kevään aikana muuttaviksi peräti 101000m! Siitä huolimatta ainoatakaan kyhmyhaahkaa ei havaittu. 9.4. muutti 165 merihanhea + sp:tä, 18.4. 1145 kurkea, 22.4. 107 tavia ja 60 lapasotkaa. 12.4. alueen metsässä piilotteli 15 lehtokurppaa. Pikkuharvinaisuuksista havaittiin pähkinänakeli 8.-9.4., muuttohaukka 23.4. ja 2/3 viiksitimalia 25.4.

Toukokuussa oli edelleen kylmää, mutta siitä huolimatta, tai ehkäpä juuri sen ansiosta, kuusta tuli varsin mielenkiintoinen. Haliastahan on pidetty toukokuussa paikkana, jonka kaikki arktiset linnut kiertävät, eikä sinne siis kannata mennä. Mutta jos haluaa vaihtelua itäisen Suomenlahden turistimassoille, on Halias varten otettava vaihtoehto. Linnuista ei tule pulaa ja pikkukivaa näkyy aina. Kuun alussa tehtiin useita Haliaksen muuttopöytäkäyntejä: 1.5. silkkiuikku 46m, 4.5. 2264m tiiraa, näistä 9/10 lapintiiraja, 5.5. muutti 180 tukkakoskeloa. Arktikasta havaittiin todellakin vain rippeitä, lähinnä kahlaajia ja kuikkia. 24.5. muutti tundrakurmitsoja + isoja kahlaajia 2770 ja suosirrejä 5000. 26.5. nähtiin sitä arktikaa, mitä Halias voi tarjota: hienoja ”skvatti”-parvia, yhteensä 3200 yksilöä, kuikkalintuja 4046m, sepelhanhia 8000m ja ennätykselliset 24m merikihua. Rariteetteja ja pikkuharvinaisuuksia toukokuussa havaittiin runsaasti: sepelrastas 1.5., haarahaukka 5.5., mustaleppälintu 6.-8.5., nokivaris 9. & 21.5., 2m avosetta 10.5., punajalkahaukka ja keltahemppo 12.5., keräkurmitsa 13.5., pikkukajava 20.-21.5., leveysyrstökihu ja arosuohaukkanaaras

21.5., sitruunavästäräkkinaaras 23.5. ja hrota-sepelhanhi 29.5. Harmaasoria havaittiin kevään aikana 4p9m, turturikyhkyjä 2p2m, turkinkyhkyjä 1p4m ja nokkavarpusia 8p28m, joista 8.5. 6m.

Touko-kesäkuussa Haliaksella näkee vesilintukoiraiden länteen suuntautuvaa sulkasatomuuttoa, kuten 17.5. nähdyt 1815 haahkaa ja 8.6. havaitut 516 telkkää osoittavat. Kevään yhtenäinen havainnointi päättyi 13.6. Sitä ennen kesäkuussa havaittiin vielä mm. 6m tundrahanhea 4.6., uivelo, kehrääjä ja 26m mehiläishaukkaa 6.6. ja kangaskiuru 12.6. Juhannuskäynnillä havaittiin turturikyhky 20.6. ja laulujoutsen 21.6.

Syyskausi (1.7. - 31.12.)

Syksyn yhtäjaksoinen miehitys alkoi 5.7. jatkuen keskeytyksettä 8.12. saakka. Tästä suurin kiitos kuuluu tietenkin Aatu Vattulaiselle, joka stajiasi sitkeästi koko kauden. Lisäksi asemalla käytiin 20.-21.12., jolloin meri oli, kuten normaalia, sulana. 8.7. löytyi kirjokertun pesä, josta myöhemmin lähti maailmalle kolme poikasta. Ristisorsat yllättivät 11.7. uittamalla aseman rantaan peräti neljätoista poikastaan. Yhtä yllättäen kuin ne ilmesyivätkin, ne myös katosivat jo kahden päivän päästä. Ensimmäisiä maastamuuttajia havaittiin jo kosolti: 19.7. muutti 437 tervapääskyä, 20.7. 748 naurulokkia ja 29.7. ennätykselliset 25 merikihua + sp:tä. Vanhoja kahlaajia oli Gäsörsuddenin (Gåun) särkällä heinäkuun lopussa mukavasti, parhaita lajikohtaisia päiväsummia aikavälillä 22.-30.7. olivat mm.: meriharakka 103p, tylli 44p, tundrakurmitsa 10p, töyhtöhyppä 33p, isosirri 15p, suosirri 150p, jänkäsirriäinen 6p, punakuiro 28p ja liro 110p. Nuorten lintujen massoja havaittiin lähinnä vain lirolta ja valkovikloilta. Liroja laskettiin 4.8. 412m ja valkovikloja 43m. Vanha turturikyhky nähtiin 8.7. ja rantakurvi kahdesti; 11.7. 1m ja 14.7. 1"p. Heinäkuun viimeisenä viivähti Gåun kärjessä hetken harmaaselkäinen, esiakuinen heuglini/graellsii-tyyppinen lokki.

Loppukesän päivittäiset lajimäärät olivat tasaisesti varsin korkeita, ja niinpä pienellä revityksellä saatiin 1.8. kasaan hämmästyttävät 109 lajia. Erikoinen oli laulava idänuunilintu

Huuhkaja *Bubo bubo* lepäilee kylläisenä syötyään jälleen yhden varomattoman rengastajan Haliaksella. © Kari Soilevaara, *Halias* 30.8.1997.

Gåun metsikössä. Elokuu oli pääasiassa hyvin hiljaista aikaa, kesä piti niemeä syleilyssään aina syyskuun alkuun asti. Alkukuun mielenkiintoisia lintuhavaintoja olivat aikainen pikkusieppo 9.8. ja nokikana 10.8. (kolmas syyshavainto Haliakselta). Loppukesällä Laatokalla ja Perämerellä riehunut käpytikka-vaellus ei Haliaksella juurikaan näkynyt, ainoastaan yhtenä päivänä saatiin esimakua pahimmasta. 6.8. muutti 141 lintua suuntaanaan N-NW. Viimeinen pesi-

vistä kirjokertuista havaittiin 9.8. ja syksyn ainoa muutolla ollut lintu rengastettiin 18.8. Meriharakoita muutti 12.8. 440, lisäksi 520 todennäköistä. Vuosi vuodelta runsastuvia merimetsoja havaittiin syksyn aikana 6193m, näistä 18.8. hienot 645m. 27.8. oli elokuun ainoa hysypäivä, tuolloin havaittiin mm. syksyn ainoa(!) käenpiika, 53m harmaasieppoa, 15p pikkulepinkäistä ja huimat 58p26m pensastaskua. 28.8. muutti 9 ruskosuohaukkaa ja 31.8. 335 mustalintua ja 55

pilkkasiipeä. Haliaksella syksyllä harvinainen vesipääsky havaittiin 19.-23.8., heinäkurppa 24.8., kehrääjä 20.8. ja huuhaaja 30.8. Nuori punajalkahaukka muutti 28.8.

Seuraava päivä, 29.8., jäi varmasti havainnoijien mieleen pitkäksi aikaa. Aamuksi stajaamaan saapuneet stajarit saivat pitkäaikaismiehittäjien ohella seurata huulet pyöreinä ensin nuoren punakottaraisen ja kolmen tunnin päästä vanhan pikkukiljukotkan ohilentoa! Syyskuun alussa saatiin seurata mm. seuraavia hienoja muuttoja: 5.9. muutti 3850 pääskyä, näistä 2650 räystäspääskyä, 8.9. muutti 11000 vihervarpusta, 9.9. 24 harmaahaikaraa ja 11.9. 1530 kurkea. Syksyn kurkisummaksi jäi 3537m. 19.9. oli hieno varpushaukka päivä, tuolloin ynnättiin bunkkerin ohittaneita ”nissejä” ennätyskelliset 604 muuttavaa. Peesissä meni mm. 200 uuttukyyhyä. Syksyn varpushaukasumma oli 5007m. 25.9. oli hyvä vesilintupäivä, kuikkalintuja muutti 320, tukkasotkia 207 ja telkkiä 148. Kiljukotka havaittiin syyskuussa kahdesti, 20. ja 26.9., samoin Halias-rariteetti pyy 13. ja 27.9. Jälkimmäinen kiljukotkista kävi pyörähtämässä matalalla aseman ja bunkkerin välissä, ja asemalla vierailleiden valokuvaaja-ässien etusormi sai kyytiä.

Vaelluslinnut

Vaelluslinnuista hyvää vaellusta oli ainoastaan sinitiaisella, joita laskettiin muuttolennessä yhteensä massiiviset 22500. Parhaana päivänä, 6.10., muutti 4900 ”sintaria”. Linnut lensivät vallinneilla luoteisilla tuulilla korkealla, eikä niitä näinollen takertunut verkkoihin normaaliin tapaan. Kohtalaiseen vaellukseen olivat intoutuneet myös kuusitiaiset, joita havaittiin yhteensä 6900 muuttavaa syksyn aikana. Sen sijaan monet lajit, kuten pyrstö- ja hömötiaiset olivat lähes kateissa. Samoin pöllöillä oli heikko vuosi jo kahdeksannen kerran peräkkäin. Näiden lajien määrät näkyvät parhaiten rengastustilastosta. Pähkinähakkeja laskettiin syksyn aikana 503 ja närhiä 105 muuttavaa. Nakkeleita havaittiin yhteensä kuusi. Käpylintuja oli niukasti liikkeellä, muuttavia havaittiin vain 700. Näistä 17 määritettiin kirjosiipikäpylinnuiksi. Taviokuurna havaittiin vain kerran, 15.11.

”Aatu” kuuluu aseman vakiokalustoon. Vuonna 1997 miehitysvuorokausia kertyi yli 250. © Matti Lehti, Halias, toukokuu 1996.

2p. Tikoista olivat liikkeellä ainoastaan käpytikat, joita syksyn aikana havaittiin yhteensä 409m. Pikkutikkoja havaittiin ainoastaan 8m, harmaapäätikkoja 2p ja valkoselkätikka kerran, 17.11. 1m. Pohjantikkaa ei havaittu lainkaan.

Lokakuu oli varsin vaisu haliislaisittain. Hyviä lintupäiviä oli vain muutama ja sää oli keskimääräistä kehnompia. Joitakin mukavia muuttoja kuitenkin päästiin näkemään: kangaskiuru 6.10. 43m, valkuposkihanhi 11.10. 1380m (+1660AB:tä), räkättirastas 5600m 15.10. (Halias-rekordi) ja vaikkapa kalalokki 797m 30.10. Kuukauden kohokohta isovesipääsky näyttäytyi vain harvoille kaatosateessa retkeilleille komppaajille 18.10., kun nuori lintu viivähti hetken asemalahdella. Muita harvinaisia edustivat isokirvinen 11.10. ja hippiaisuunilintu 16.10. Vuorihemppo viivähti hetken 28.10. Myöhästelijoista mainittakoon merikihu 4.10., valkoviklo 11.10. ja turtu-

rikyyhy 24.10. Viimeksi mainittu saatiin houkuteltua verkkoon ja rengastettua.

Marraskuussa syysmuutto oli jo lähes täysin loppahtanut, vain harvat viivytelijät jaksoivat piristää. Kangaskiuru muutti 12.11., harmaahaikara 15.11., sepelkyyhy 16.11. ja hiirihaukka vielä 21.11. 1W. Nuori isolokki muutti länteen 11.11. Kuun lopulla pihan ruokintalaudalle ilmestyi kolme pikkukäpylintua ja naaras kirjosiipikäpylintu. Linnut olivat paikalla vielä joulukuun alkupuolellakin.

Joulukuun muita mielenkiintoisia havaintoja olivat västäräkki 1.12., tal-

Kirjosiipikäpylinnuilla *Loxia leucoptera* oli muiden käpylintujen tapaan huono vaellusvuosi. © Petri Pietiläinen, Helsinki, tammikuu 1998.

Taulukko. Haliaksen rengastukset vuonna 1997.

Laji	kevät	syksy	Laji	kevät	syksy
Tavi		1	Mustarastas	7	20
Haahka		10	Räkättirastas	15	59
Kanahaukka		8	Laulurastas	2	20
Varpushaukka		240	Punakylkirastas		12
Meriharakka		5	Kulorastas		2
Pikkutylli		3	Ruokokerttunen	17	9
Tylli		2	Luhtakerttunen	2	2
Tundrakurmitsa		1	Rytikerttunen	10	1
Isosirri		3	Kultarinta	4	3
Pikkusirri		1	Kirjokerttu	4	4
Lapinsirri		3	Hernekerttu	20	40
Kuovisirri		2	Pensaskerttu	33	16
Suosirri		84	Lehtokerttu	18	46
Jänkäsirriäinen		1	Mustapääherttu	5	5
Suokukko		2	Hippiäisuunilintu		1
Taivaanvuohi		1	Sirttäjä		16
Lehtokurppa	1	5	Tiltalti		7
Punajalkaviklo		1	Pajulintu	119	138
Metsäviklo		3	Hippiäinen		177
Liro		98	Harmaasieppo	6	19
Rantasipi		7	Pikkusieppo		1
Naurulokki		1	Kirjosieppo	3	25
Sepelkyyhy		5	Pyrstötiainen		15
Turturikyöhy		1	Hömötiainen		13
Käki		3	Töyhtötiainen	2	2
Varpuspöllö		5	Kuusitiainen		202
Lehtopöllö		2	Sinitiainen	7	2126
Sarvipöllö		22	Talitiainen	19	563
Helmipöllö		25	Pähkinänakkeli		1
Kehräätäjä		1	Puukiipijä	1	26
Harmaapäätikka		2	Pikkulepinkäinen	3	6
Palokärki		9	Lapinharakka		4
Käpytikka		32	Närhi	1	7
Pikkutikka		4	Pähkinähakki		17
Haarapääsky		1	Kottarainen		3
Metsäkirvinen		20	Peippo	31	69
Niittykirvinen		8	Järripeippo	13	23
Keltävästäräkki		41	Viherpeippo	30	257
Västäräkki	2	75	Vihervarpunen	22	25
Tilhi		5	Urpainen		17
Peukaloinen		22	Isokäpylintu		1
Rautiainen	3	2	Punatulku	2	96
Punarinta	10	142	Pajusirkku		2
Satakieli	8	3			
Leppälintu	6	13	yht.	427	5024
Pensastasku	1	1			

vehtiva niittykirvinen, sarvipöllö ja huuhkaja 4.12. sekä tuulihaukka 20.-21.12. Syksyn ainoat kanadanhanhet menivät 3.12., kun 14:n linnun parvi suuntasi pahaääniset nokkansa kohti lounasta.

Kiitokset

Parhaat kiitokset kaikille havainnoijille ja rengastajille, Matti Komulaiselle ja Alf Robertsille ”hanslankarin hommita” sekä muille aseman toimintaa tukenneille henkilöille. Kiitokset Kulttuuri-

rahastolle, jonka apurahan turvin pystyttiin maksamaan päivärahaa päähavainnoijalle ja -rengastajalle.

Haliaksen toimintaa voit tukea maksamalla asemamaksun (50 mk) aseman tilille; Merita 101430-205266. Kiitos!